

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
Ben-Gurion University of the Negev
جامعة بن غوريون في النقب

התנהגות פרו-חברתית ואושר: פרספקטיבה בין תרבותית

Prosocial Behavior and Happiness: A Cross-Cultural Perspective

מירב ויס-סידי

סטודנטית לדוקטורט בפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הילה רימר

חברת סגל בפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

אוקטובר, 2016

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine cross-cultural differences in the emotional consequences of prosocial behavior. We will examine the boundary conditions of the effects of various prosocial behaviors, while focusing on the emotional consequences and specifically on feelings of happiness. In addition, we will explore the psychological mechanisms that mediate these effects across cultures. Thus, the study will address the following questions: (1) How does prosocial behavior influence people's happiness in different cultures? (2) Do other emotions arise as a result of prosocial behavior, and are there cultural differences in these emotions? (3) How does the type of prosocial behavior moderate these effects (e.g., behavior toward an ingroup vs. an outgroup)? (4) In light of the answers to the previous questions, what emotional states can lead people to engage in prosocial behavior? Insights from this study may be useful in developing interventions to promote prosocial behaviors.

רקע

ניתן לזהות בספרות המחקרית עיסוק רב בקשר שבין הגדרות עצמיות ותפיסת העצמי לבין תחושת האושר. כאשר אושר (Happiness) מוגדר כאיזון ארוך-טווח בין רגשות חיוביים לשליליים, או שביעות רצון מהחיים (Lyubomirsky & Lepper, 1999).

מחקרים מצאו שאנשים מאושרים יותר מעזרה לזולת מאשר לעצמם, המחקרים טוענים לאוניברסליות ואחידות בגורמים ובהשלכות אלו על רמת האושר. כאשר השאלה האם התנהגות פרו-חברתית מובילה לאושר? מעסיקה בשנים האחרונות חוקרים בתחום הפסיכולוגיה החברתית והשיווק (לדוגמא: Aknin et al, 2013; Chernev and Blair, 2015). בה בעת, חוקרים עוסקים גם בחקר הקשרים בין עמדות חברתיות והתנהגויות פרו-חברתיות (לדוגמא: Griskevicius, Tybur and Van den Bergh, 2010; Newman, Gorlin and Dhar, 2012; Ryan, 2014).

המחקר הבין-תרבותי מוביל שינויים מעמיקים באקסיומות רבות נחשבו לבסיס התפיסה של הפסיכולוגיה האבולוציונית והחברתית, לפיהן בעבר נטען כי כל בני-האדם חווים אושר באותה מידה ומגורמים ספציפיים כוללים (אוניברסליים) (Murdock and White, 1969). כאשר בשנים האחרונות במסגרת המחקר הבין-תרבותי, מתגלים הבדלים בתופעות שנחשבו בעבר לפסיכולוגיה אבולוציונית וקודמו כפרדיגמות אוניברסליות, כך שניכר כי יש שוני תרבותי בהן (Hofstede, 2011; Schwartz, 1992). כיום, נראה כי תרבויות שונות חוות אושר מגורמים שונים וכתוצאה מתחושות שונות, ומהגדרת עצמי שונה המשותפת לבני תרבות זהה (Lyubomirsky, 2001; Kimmelmeier, Jambor, and Letner, 2006; Stavrova, Schlösser and Fetchenhauer, 2013). עיסוק בפעילות חברתית שנתפסת כחיובית גם גורם לאנשים לפרש אירועי חיים בצורה חיובית יותר, להרגיש מסופקים יותר ולדווח על רמות רווחה ואושר גבוהות יותר (Lyubomirsky and Layous, 2013).

בנוסף, מחקרים מראים כי הבדלים בנכונות לעזור לקבוצות ייחוס שונות (Cialdini et al, 1997; Duclos and Barasch, 2014; Smith, 2015). כמו כן, מחקרים מעידים כי אנשים בתרבויות שונות מתייחסים באופן שונה לפרטים מקבוצת השייכות לעומת אלה מחוצה לה (Ingroup/Outgroup). הנטייה של בני התרבות הקולקטיביסטית להיות בקשרים חברתיים חזקים והדוקים לאחרים היא חלק מהווייתם, מתוך כך נמצא כי התנהגות למען האחר (התנהגות פרו-חברתית) היא לרוב אינטואיטיבית (Brewer and Gardner, 1996). יתר על כן, העצמי הקולקטיביסטי מוטבע בהווייתו עם הסובבים האחרים, עד כדי כך שאי אפשר להבחין בין השניים (Riemer, Shavitt, Koo, & Markus, 2014). בעוד רגשות בתרבויות קולקטיביסטיות נוטים לגלם את החיבור בין אנשים ואת הסביבה החברתית שלהם, הרגשות בתרבויות אינדיבידואליסטיות להופיע כדי להדגיש את הפער של העצמי ושל אחרים (Mesquita, 2001). לפיכך, מחקרים שונים מעמתים את הרגשות השונים בין קבוצות תרבותיות, ומוכיחים כי חברי תרבויות קולקטיביסטיות בדרך כלל חווים באופן אחר את תחושת

האושר מאשר חברי תרבויות אינדיבידואליסטיות, כלפי עזרה לקבוצות ייחוס שונות, כאשר עיקר המוטיבציה שלהם שונה, כגון קירבה לנזקק או אוטונומיה. הבדלים אלה נמצאו גם בהגדרת גבולות ה"עצמי-אחר" ומשתקפים היטב, גם בנכונות לפעולה ושיתוף חברתי (Oveis, Horberg and Keltner, 2010; Wubben, De Cremer and van Dijk, 2012).

הבנת המנגנונים הרגשיים, המניעים את ההתנהגות למען מטרה חברתית והנובעים ממנה הינם בעלי חשיבות תיאורטית ופרקטית – התפתחות מחקרית ותיאורטית זו הובילה לתובנות בנוגע לקיומם של הבדלים מהותיים בתהליכים פסיכולוגיים בסיסיים, כגון: עיבוד מידע (Choi, Koo, & Choi, 2007), גיבוש עמדות (Riemer, Shavitt, Koo, and Markus, 2014), מוטיבציה (Triandis, 2001; Lee, Aaker, & Gardner, 2000) והשפעות רגשיות (Uchida, Norasakkunkit, & Kitayama, 2004). יחד עם זאת, עדיין חסר ידע בנוגע להשפעות הרגשיות של התנהגות פרו-חברתית בתרבויות שונות.

מטרות ויעדי המחקר

מטרת מחקר זה, אם כן, היא לבחון הבדלים בין-תרבותיים בהשלכות הרגשיות של התנהגות חברתית (Prosocial behavior). המחקר יבחן את התנאים והגבולות של השפעות התנהגות פרו-חברתית מסוגים שונים על אלו העוסקים בפעילות החברתית. נתמקד בעיקר בתחושות של אושר (Happiness). בנוסף נחקור את המנגנונים הפסיכולוגיים המתווכים את האפקטים הללו, כאשר נשווה בין תרבויות הנבדלות בממדי אינדיבידואליזם-קולקטיביזם (Hofstede, 2011). לפיכך, המחקר יעסוק בשאלות הבאות: (1) כיצד משפיעה התנהגות פרו-חברתית על תחושת האושר של העוסקים בפעילות כזו בתרבויות שונות? (2) אלו רגשות נוספים מתעוררים כתוצאה מהתנהגות חברתית, והאם קיימים הבדלים בין-תרבותיים ברגשות אלו? (3) כיצד משפיע סוג ההתנהגות הפרו-חברתית על האפקטים הללו, למשל: פעילות במסגרת קבוצת השייכות (Ingroup) לעומת פעילות מחוץ לקבוצת השייכות (Outgroup)? (4) לאור התשובות לשאלות הקודמות, איזה מצב רגשי יכול להוביל אנשים לעסוק בפעילות פרו-חברתית?

מחקר גישוש

נערך מחקר גישוש במטרה לזהות הבדלים תרבותיים בדיווח האושר לאחר הוצאה כספית על אחר לעומת הוצאה על עצמי. במחקר השתתפו 111 סטודנטים בתואר ראשון בניהול באוניברסיטת בן-גוריון בנגב אשר קיבלו נקודת זכות על השתתפותם בניסוי (69.4% נשים, $M_{age}=24$). נערך ניסוי מעבדה בין נבדקי במערך:

2(סוג הוצאה כספית: על עצמם לעומת על אחר)×2(אוריינטציה תרבותית: קולקטיביסט לעומת

אינדיבידואליסט). סוג ההוצאה הכספית תופלל על-ידי מניפולציית 'היזכרות' (ראה; Aknin et al., 2013;

Strack, Schwarz & Gschneidinger, 1985), בה משתתפים התבקשו לכתוב בפירוט על אירוע בו הוציאו כסף

על עצמם או על אחר (בהתאם לתנאי). האוריינטציה התרבותית של הנבדקים נמדדה בסוף השאלון תוך שימוש

בסולם מדידה של אוריינטציה תרבותית (Triandis & Gelfand, 1998) המכיל 16 פריטים (בסולם בעל שבע

רמות), ומודד את צירי האוריינטציות: אינדיבידואליזם-קולקטיביזם ואנכי-אופקי. קביעת מידת האוריינטציה

התרבותית של הנבדק נקבעה ביצירת אינדקס רציף שמשקף את הפער שבין הציונים הממוצעים בפרטים

במודדים את הממדים השונים ($\alpha_{collectivism}=.76$; $\alpha_{individualism}=.80$) (ראה גם Riemer & Shavitt, 2011).

למדידת המשתנה התלוי – תחושת אושר – המשתתפים השלימו שאלון של מדד האושר הסובייקטיבי

(Subjective Happiness Scale; Lyubomirsky & Lepper, 1999). המורכב מארבעה פריטים בסולם של שבע

רמות ($\alpha=.87$).

ממצאי מחקר הגישוש מראים כי, באופן כללי ובהתאם לספרות (Aknin et al., 2013) אכן, אנשים

מדווחים על אושר רב יותר כאשר ניתנת להם ההזדמנות להוציא כסף על אחרים מאשר על עצמם

($M_{self-spending}=4.71$, $M_{other-spending}=5.19$, $F(1,109)=5.645$, $p=.019$). יחד עם זאת, נמצאה אינטראקציה

במובהקות גבולית בין אוריינטציה תרבותית ובין סוג ההוצאה הכספית בהשפעה על אושר, $[\beta=.238$,

$t(107)=1.663$, $p=.099$]. ניתוח של האפקטים הפשוטים על ידי Spotlight analysis (Spiller, Fitzsimons,)

(Lynch, & McClelland, 2013) מעיד כי עבור משתתפים שזוהו כיותר אינדיבידואליסטים, אכן האושר היה

גבוה יותר באופן מובהק בתנאי ההוצאה הכספית על אחרים [$\beta=.511$, $t(20)=2.658$, $p=.015$], בעוד

שמשותפים שזוהו כיותר קולקטיביסטים לא הראו עלייה בדיווח רמת האושר בין תנאי ההוצאה הכספית

[$\beta=.121$, $t(82)=1.102$, $p=.273$] (ראה תרשים מס' 1 בנספח).

ניסוי מס' 1

מטרת ניסוי זה הינה לחזק את הממצאים העולים ממחקר הגישוש על ידי רפליקציה העושה שימוש באופרציונליזציה שונה של תרבות (מניפולציה של מערך תרבותי אישי במקום מדידה, Self-construal, manipulation, על ידי שימוש במניפולציות ידועות מהספרות, כגון: Gardner, Gabriel, & Lee, 1999. מתוך כך;

השערה מס' 1:

תחושת הקרבה והזיקה החברתית של הפרט תשפיע על הרגשות החיוביים שלו, השפעה זו תמותן על-ידי התרבות אליה משתייך (אינדיבידואליסטית מול קולקטיביסטית), כך שאצל קולקטיביסטים רמת הרגשות החיוביים תעלה כאשר תחושת הזיקה גבוהה יותר מאשר אצל אינדיבידואליסטים.

השערה מס' 2:

תחושת האוטונומיה ותחושת המימוש העצמי יחד ישפיעו על תחושת האושר, השפעות אלו אצל אינדיבידואליסטים יהיו שונות מאשר אצל קולקטיביסטים.

אוכלוסיית המחקר:

במחקר השתתפו 305 סטודנטים (נשים = 74.6%, $M_{age} = 24$) בתואר ראשון במנהל עסקים באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, אשר קיבלו נקודת זכות על השתתפותם במחקר.

הליך המחקר:

המשתתפים ענו על שאלון במבנה בין נבדקי: סיווג תרבותי ב-2 רמות: תפעול (Independents vs. Interdependent), המאופיינים בספרות כמאפייני תרבות אינדיבידואליסטית אל מול מאפייני תרבות קולקטיביסטית (בהתאמה).

הסיווג התרבותי בוצע ע"י מניפולציה מקובלת ומתוקפת. אנחנו יודעים שיש השפעה מיידיית על המצב החברתי שעשויים לעצב באופן זמני ערכים מידיים של אנשים. מספר מחקרים הראו כי ערכים כמו קולקטיביזם ואינדיבידואליזם עשויים להיות מצביים וכי ניתן לתפעל אותם לטווח קצר. למשתתפים ניתנה משימה אחידה לפיה עליהם היה לקרוא קטע עם שמות תואר בגוף ראשון יחיד (אני, עצמי, שלי) או בגוף ראשון רבים (אנחנו, לנו, שלנו), הם התבקשו לספור כינויים אלה. לאחר מכן, המשתתפים השלימו את סולם האושר סובייקטיבי (SHS), המורכב משלושה פריטים בעלי שבע דרגות ($\alpha = .883$). לאחר מכן, נדרשו למלא שאלון אודות תחושתם בהקשרים של רגשות חיוביים ושליילים (PANAS) (Watson, Clark and Tellegen, 1988), ולבסוף שאלון

מוטיבציות להגדרה עצמית (SDT).

אושר (משתנה תלוי) – נמדד ע"י שאלון SHS, סולם אושר סובייקטיבי, לפיו משפטים קצרים המתארים את אושרו היחסי של המשיב באופן יחסי לסביבתו לפי תפיסתו בעת המענה.

רגשות חיוביים (משתנה בלתי-תלוי) – נמדד ע"י שאלון PANAS, זהו שאלון למדידת רגשות זהו סולם למדידת רגש חיובי ושילי. באמצעות כלי זה ניתן בין השאר למדוד רגש מצבי כלומר את הרגשות אותם חווה הפרט ברגע מסוים. בשאלון הפרט מתבקש לציין את עוצמתו של כל רגש נתון תוך התייחסות ל-10 רגשות חיוביים ול-10 רגשות שליליים.

תחושת קירבה, מסוגלות, הערכה עצמית, והגשמה עצמית הם מוטיבציות המניעות לפעולה (משתנים בלתי-תלויים) – נמדד ע"י שאלון SDT המבוסס על תיאורית ההגדרה העצמית לפיה הדרך בה אנשים מפרשים את האירועים כפי שהם תופסים אותם, תהא ביחס לצרכים הפסיכולוגיים שלהם, והיא מהווה גורם עיקרי המוביל להיווצרותה של הנעה הנדרשת לפעולה כלשהי. בשאלון 30 משפטים, הנחלקים ל-10 מוטיבציות שונות (3 היגדים לכל מוטיבציה).

הבדלים תרבותיים (משתנה בלתי-תלוי), בסיס הפער בין תרבויות; אתמקד בציר אפיון המכונה כרצף של אינדיבידואליזם-קולקטיביזם: אינדיבידואליזם בצד אחד לעומת קצה הסקאלה השני, קולקטיביזם. זוהי בעצם, המידה שבה אנשים בחברה משולבים ומשויכים לקבוצות. ממד זה הוא אחד הבסיסיים ביותר, לגבי כל החברות בעולם, הבדלים בין החברות הראו כי הם מזוהים עם הממד הזה (Hofstede, 2011).

תוצאות

בוצעה פעולה לבחינת רגרסיה (מסוג רגרסיה היררכית). הנתונים הוכנסו בשני שלבים כך שבמודל הראשון אין את משתנה האינטראקציה ובמודל השני נוסף משתנה האינטראקציה, כך ניתן לראות את תרומתו (ראה טבלאות מס' 1 א'-ב').

בניתוח הרגרסיה; ניתן לראות את המתאם המרובה- R של כל אחד המודלים, הראשון ללא האינטראקציה (0.434) והשני שכולל את האינטראקציה (0.461). אם נבחן את ה- R Square נראה כי האחוז השונות המוסברת- R^2 השתפרה ב- 2.4% במודל בו הוספה האינטראקציה (0.212-0.188=0.024). לפי ה- $Adjusted R$ Square, בעבור שני המודלים הוא קרוב לערכי ה- R Square (מצב רצוי כי זה מעיד על הלימה בין השונות המוסברת לכמות המנבאים). על-פי טבלת ה-ANOVA נראה כי ה- sig עבור שני המודלים מובהק (sig=0.000), אך, בטבלת ה-Coefficients, נראה כי רק משתנה הקרבה מובהק, ואילו משתנה ה-self-construal אינו מובהק (sig>0.05) ובמודל השני, נבחין באשר למשתנה האינטראקציה שגם הוא מובהק (sig=0.003), כלומר ניתן להסיק שיש אפקט מיתון, ובהתאם לכך נעבור לניתוח שיפועים פשוטים: כאשר ננסה לבדוק את השיפועים של כל אחת מהקבוצות במשתנה הממתן נוכל להבחין כי על-פי טבלת ה-Coefficient ערך ה- β (כאשר הגדרנו את קבוצת ה"0" כ-"קולקטיביסטים"), עומד על ערך המתאם שבין תחושת הקירבה (IV) על רמת הרגשות

החיוביים (DV) כ-0.577 (ראה טבלה 1 ג'), ואילו ערך ה- β כאשר הגדרנו את קבוצת ה"ס"

כ-"אינדיבידואליסטים", עומד על ערך המתאם שבין תחושת הקירבה (IV) על רמת הרגשות החיוביים (DV) כ-0.265 (ראה טבלה 1 ד').

ניתן לראות את האפקטים הפשוטים גם באופן גרפי, הנותן לכך ביטוי ברור בצורה ויזואלית (ראה תרשים מס' 2). באופן מובהק, ככל שיחסי הקירבה גדולים/עוצמתיים יותר (חיוביים יותר) הפרט חש רגשות חיוביים יותר ולהיפך (זה ה-Main Effect). אך ניתן לזהות כי ההבדל בקרב אינדיבידואליסטים לא מובהק, כלומר הפער ברמת הרגשות החיוביים אינו מהותי בין רמות הקירבה השונות. בעוד בקרב קולקטיביסטים יש פער מהותי בין רמת הרגש החיובי הגבוה כאשר הם חשים קירבה מרובה אל מול רמת הרגש החיובי המופחת כאשר הם אינם חשים רמת קירבה.

לבחינת ההשערה השנייה נבנה מודל בתכנת ה-AMOS (Corral-Verdugo, Mireles-Acosta, Tapia-)

(Fonllem, and Fraijo-Sing, 2011): במודל כל המשתנים הפעם הם לטנטיים; המשתנה הראשון "אושר" (Happiness) מורכב מ-3 פריטים המודדים היבטים שונים בהצהרת הפרט את אושרו באופן סובייקטיבי ויחסי לסביבתו (Lyubomirsky & Lepper, 1999). המשתנה "אוטונומיה" (Autonomy) מורכב מ-3 פריטים בהם הביע המשיב את מידת הסכמתו להיגדים ("החלטותיי מבוססות על ה'אני האמיתי שלי", "אני פועל על-פי דרכי", "החלטותיי מביעות את העצמי האמיתי שלי"). גם המשתנה השלישי "משמעות ההגשמה העצמית" (Self-Actualization Meaning) מורכב גם הוא מ-3 פריטים בהם הביע המשיב את מידת הסכמתו להיגדים ("בעצם החלטותיי אני הופך למי שאני באמת", "במעשי אני מגדיר משמעות עמוקה יותר לקיומי", "בעצם מעשיי והחלטותיי אני מבין את מקומי בעולם").

מודל המדידה הבסיסי (ראה תרשים א3): על-פי מדדי טיב ההתאמה שהתקבלו נראה שהמודל לא מספיק טוב (ראה טבלאות מס' 2 א-ג'). לפיהן, ערך ה- χ^2 יצא 60.987 ומובהק ($0.000 < 0.05$), כך שנראה כי יש הבדל מובהק בין המודל הצפוי לנתונים בפועל. בנוסף, מדד ה- χ^2/df יצא לא תקין עפ"י "כלל האצבע" המקובל (כלומר, גבוה מ-2; $2 > \chi^2/df = 2.541$). בבחינה נוספת, דווקא מדדי טיב ההתאמה האחרים, כגון- NFI, TLI, CFI כן עומדים בקריטריון שכן כולם גבוהים מ-0.9 (NFI=0.919, TLI=0.922, CFI=0.948). ואילו מדד ה-RMSEA מעיד גם שוב על כשל כלשהוא באיכות המודל, היות ונראה כי ערכו כעת גם-כן גדול מ-0.08 (0.100).

על-כן, נאלץ להיעזר ביישום ה-Modification Indices (MI), שעיקרו הצעה למיטוב המודל¹, ניקח את התיקון בעל הערך הגבוה ביותר המוצע כאן בין e7 למשתנה הלטנטי "אוטונומיה" המוערך ב-18.322. (ראה טבלה מס' 2ד', ותרשים מס' 3ב'). כעת, לאחר הוספת הקשרים המתאמיים, הורץ שוב מודל המדידה ותוצאותיו. הפעם,

¹ למרות ש"כלל האצבע" אומר לאמץ תיקון שהתכנה מעריכה כבעל שיפור מעל ל-20, במקרה הנ"ל אין כזה. היות ונדרש תיקון "עדין" יחסית, כי המספרים בטיב המודל קרובים לערכים המתבקשים.

על-פי מדדי טיב ההתאמה שהתקבלו נראה שהמודל בהחלט טוב (ראה טבלאות מס' 2 ה'-ז'). לפיהן, ערך ה- χ^2 יצא 40.597 ולא-מובהק ($0.058 > 0.05$), כך שנראה כי אין הבדל מובהק בין המודל הצפוי לנתונים בפועל. בנוסף, מדד ה- χ^2/df חלקי דרגות החופש יצא תקין כלומר, $1.765 < 2$; ; בבחינה נוספת, מדדי טיב ההתאמה האחרים כולם גבוהים מ-0.9 ($NFI=0.946$, $TLI=0.961$, $CFI=0.975$). ואילו מדד ה-RMSEA מעיד גם שוב על כשל כלשהוא באיכות המודל, היות ונראה כי ערכו כעת מעט קטן מ-0.08 (0.070). עוצב מודל מבני לפי המסקנות שעלו עד כה בנוסף לקשר המתאמי לשיפור המודל. כעת, נרצה לבדוק האם יש הבדל במודל בין שתי קבוצות אוכלוסייה שונות². לשם כך, שוכפל המודל לשני מודלים נפרדים מקוננים (ראה תרשים מס' ג3): במודל הראשון – הוגדר כי יש הבדל בקשרים בין בעלי מאפייני תרבות קולקטיביסטית לבעלי מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית.

מודל 2- הוגדר כי יש הבדל בקשרים בין בעלי מאפייני תרבות קולקטיביסטית לבעלי מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית. כלומר, הקשרים קובעו לשוויון באופן הבא: $a=a1$, $b=b1$.

המודלים הורצו, על-מנת לקבל את פרטי ההשוואה ביניהם. לפי טבלת CSDT לבחון האם ההבדל בין המודלים שעוצבו מובהק (ראה טבלה מס' 2 ח'), הערך הקריטי שהתקבל מטבלת χ^2 היה: 0.103, היות והפרש של ה- χ^2 במודלים שעוצבו גדול מהערך הקריטי בטבלה: $2.273 > 0.103$, ניתן לקבוע כי ההבדל בין המודלים מובהק. כלומר, נבחר את המודל בעל ערך ה- χ^2 הקטן יותר (שהרי זהו מודל 1 - בו הקשרים לא היו מקובעים), המודל הטוב יותר הוא זה המציג הבדל בין שתי הקבוצות.

לשם הבנה מעמיקה יותר באשר להבדל בין הקבוצות נעמיק בטבלת המתאמים של הרגרסיה עבור כל אחת מהקבוצות (ראה טבלאות 2 ט'-י'). כאשר ההבדל המהותי הוא ההשפעה בין "משמעות ההגשמה העצמית" למשתנה ה"אושר" כאשר בקרב האוכלוסייה שהוגדרה כבעלת מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית "משמעות ההגשמה העצמית" מגדילה את מידת האושר, ואילו בקרב הקבוצה בעלת המאפיינים של תרבות קולקטיביסטית "משמעות ההגשמה העצמית" מקטינה את מידת האושר. זאת לעומת, תחושת האוטונומיה שמגדילה משמעותית את רמת ה"אושר" בקרב קבוצה זו.

ניתן לקבוע, כי תחושת האוטונומיה ותחושת המימוש העצמי יחד משפיעות על רמת האושר עליה מצהיר הפרט, ואכן השפעות אלו שונות בין אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית לעומת אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות קולקטיביסטית – **יש השפעה של המשתנים הבלתי תלויים על התלוי, באופן שונה בין שתי קבוצות האוכלוסייה שהוגדרה, השערה אוששה.**

² האחת, בעלי מאפייני תרבות קולקטיביסטית, ואילו השנייה, בעלי מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית.

ניסוי מס' 2

מטרת ניסוי זה לבדוק את ההשפעה של התנהגות פרו-חברתית כלפי קבוצות ההתייחסות השונות (Ingroup\Outgroup), ואת ההבדלים בתוצאות הרגשיות העולות מתוך פעילויות פרו-חברתיות אלו.

מתוך כך ;

השערה מס' 3:

אנו משערים כי בפעילות כלפי קבוצת הייחוס הקרובה (Ingroup) אינדיבידואליסטים ייטו לדווח על רמת אושר גבוהה יותר מאשר בפעילות עבור עצמם, ואילו קולקטיביסטים לא ידווחו על הבדל; שתי הקבוצות ידווחו על רמת אושר נמוכה בעזרה לקבוצת הייחוס הרחוקה (Outgroup) מאשר בפעילות לעצמם.

אוכלוסיית המחקר:

במחקר השתתפו 175 סטודנטים (נשים=78.9%, $M_{age}=24$) בתואר ראשון במנהל עסקים באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, אשר קיבלו נקודת זכות על השתתפותם במחקר.

הליך המחקר:

נערך ניסוי מעבדה בין נבדקי במערך: (מסגור של סוג העזרה לפי קבוצת השתייכות: self vs. ingroup vs. outgroup) $2 \times$ (אוריינטציה תרבותית: קולקטיביסטים לעומת אינדיבידואליסטים). בסוף ניסוי אקדמי לאחר פעילות הסחה נחשפו המשתתפים לפסקת סיכום הנפתחת בתודה על השתתפותם בניסוי, והסבר על התועלת הצפויה מהשתתפות זו (Anik, Norton, & Ariely, 2014). כאשר ההסבר מותאם אקראית ל-3 קבוצות השייכות השונות המוגדרות במחקר 3 (self vs. ingroup vs. outgroup). האוריינטציה התרבותית של הנבדקים נמדדה בסוף השאלון תוך שימוש בסולם מדידה של אוריינטציה תרבותית (Triandis & Gelfand, 1998) המכיל 16 פריטים (בסולם בעל שבע רמות).

תוצאות

בניסוי זה לא נמצאו מתאמים מובהקים באשר לאפיון התרבותי (קולקטיביסטים לעומת אינדיבידואליסטים) אל מול תנאי הניסוי (סוג העזרה) ורמת האושר ($P>0.05$).

כאשר ביצענו מבחן t למדגמים בלתי-תלויים (בחלוקה נפרדת בין קבוצות הניסוי השונות) נמצא כי בתנאי העזרה לקבוצות תחת תנאי ה"Self" וה"Ingroup" ניכרת מגמה של הבדל בין התרבויות (ראה טבלה מס' 3) [self: $t(52)=1.78, p=.081$; ingroup: $t(56)=1.914, p=.061$], כלומר בשתי קבוצות אלו ההבדל כמעט ומובהק בין התרבויות השונות ויש לנסות ולבחון זאת בדרכים אחרות. מן הנתונים עולה כי הנבדקים שאופיינו כקולקטיביסטים הפגינו שינוי קל מאוד בממוצע ציוני האושר שלהם בתנאים השונים של סוג הקבוצה לה עוזרים עזרה [$M_{self}=5.36, M_{ingroup}=5.25, M_{outgroup}=5.36$], ואילו בקרב האינדיבידואליסטים ניכרים הבדלים

מהותיים יותר [$M_{self}=4.72$, $M_{ingroup}=4.70$, $M_{outgroup}=5.16$]. עם זאת, האינדיבידואליסטים מראים אושר גדול כאשר עוזרים למישהו מן קבוצת החוץ (Outgroup), על-פני קבוצת הפנים (Ingroup) וקבוצת העצמי (Self). בנוסף, ביצענו ניתוח שונות (ANOVA) שנמצא לא מובהק ($P>0.05$), אך מתוך הגרף (ראה תרשים מס' 4) ניתן לחזות במגמה שנמצאה במבחני ה-t קודם לכן. ממצא זה מעניין מאוד ומנוגד למוכר כי לפי הספרות בקרב אינדיבידואליסטים - לא אמורים להיות הבדלים בין קבוצות ה-ingroup וה-outgroup (Kimmelmeier, Jambor, and Letner, 2006), ואילו לגבי הקולקטיביסטים אמורה להיות רמת אושר גבוהה יותר עבור קבוצת הפנים (Ingroup) מאשר לקבוצת החוץ (Outgroup) (Iyengar, Lepper, and Ross, 1999).

ניסוי מס' 3

מטרת ניסוי זה הינה לחזק את הממצאים העולים מניסויי המעבדה הקודמים שבוצעו בישראל על ידי ניתוח מאגר נתונים ESS ובו שאלון רחב מאוד של נבדקים מתרבויות שונות, לפיכך;

השערה מס' 4:

עמדתו של הפרט לגבי נטיית האדם לעזור לאחרים תנבא את רמת האושר שלו, השפעה זו תמותן על-ידי התרבות אליה משתייך (אינדיבידואליסטית מול קולקטיביסטית), כך שאצל אינדיבידואליסטים רמת האושר תנבא עליה בקרב המאמינים כי האדם נוהג לעזור לאחרים לעומת אלו המאמינים כי האדם עוזר לעצמו, בעוד בקרב הקולקטיביסטים לא יהיה שינוי משמעותי ברמת האושר.

אוכלוסיית המחקר:

במחקר השתתפו 3,529 נשאלים (נשים=54.8%, $M_{age}=54$), אשר השתתפו בסקר החברתי אירופאי, מבריטניה ($n=2,264$) ופורטוגל ($n=1,265$).

הליך המחקר:

בסיס הנתונים The European Social Survey (ESS), שהוא פרויקט תשתית במדעי החברה הנערך החל משנת 2002 מדי שנתיים ברחבי אירופה. הפרויקט מנוהל על-ידי קבוצת מחקר מאוניברסיטת סיטי בלונדון בבריטניה (לצד ששה מוסדות נוספים). הסקר מנסה ליצור בסיס נתונים השוואתי על עמדות, ערכים והתנהגויות והשינויים בהם לאורך זמן ביותר מ-30 מדינות. נבדקו הציונים של כלל המדינות לפי ציר ממד התרבות קולקטיביסטי-אינדיבידואליסטי, ומתוך כך נבחרו הנבדקים משתי מדינות בלבד, בעלות הציון האינדיבידואליסטי ביותר והקולקטיביסטי ביותר (הכי פחות אינדיבידואליסטי)³ (Hofstede, 2011): בריטניה –

³ <https://geert-hofstede.com/united-kingdom.html>

89, פורטוגל – 27 (ראה תרשים מס' 5). מתוך הסקר נשלפו לניתוח הפרטים הדמוגרפים הרלוונטיים (מין, גיל והשכלה) ו-35 שאלות העוסקות בעמדות חברתיות, בריאות ורווחה.

תוצאות

בדומה לבדיקת השערה מס' 1, גם כאן מדובר בבדיקת מיתון. לכן, בוצעה פעולה לבחינת רגרסיה (מסוג רגרסיה היררכית). הנתונים הוכנסו בשני שלבים כך שבמודל הראשון אין את משתנה האינטראקציה ובמודל השני נוסף משתנה האינטראקציה, כך ניתן לראות את תרומתו (ראה טבלאות מס' 4 א'-ב').

בניתוח הרגרסיה; ניתן לראות את המתאם המרובה- R של כל אחד המודלים, הראשון ללא האינטראקציה (0.245) והשני שכולל את האינטראקציה (0.260). אם נבחן את ה- R Square נראה כי האחוזה השונות המוסברת- R^2 השתפרה ב-0.8% במודל בו הוספה האינטראקציה ($0.068-0.060=0.008$). לפי ה- $Adjusted R$ Square, בעבור שני המודלים הוא קרוב לערכי ה- R Square (מצב רצוי כי זה מעיד על הלימה בין השונות המוסברת לכמות המנבאים). ניתן להסיק **שיש אפקט מיתון**, ובהתאם לכך נעבור לניתוח שיפועים פשוטים: כאשר ננסה לבדוק את השיפועים של כל אחת מהקבוצות במשתנה הממתן נוכל להבחין כי על-פי טבלת ה- $Coefficient$ ערך ה- β (כאשר הגדרנו את קבוצת ה"0" כ-"קולקטיביסטים"), עומד על ערך המתאם שבין האמונה לגבי עזרה לאחר (לעומת העצמי) (IV) על רמת האושר (DV) כ-0.108 (ראה טבלה 4 ג'), ואילו ערך ה- β כאשר הגדרנו את קבוצת ה"0" כ-"אינדיבידואליסטים", עומד על ערך המתאם שבין האמונה לגבי עזרה לאחר (לעומת העצמי) (IV) על רמת האושר (DV) כ-0.302 (ראה טבלה 4 ד').

ניתן לראות את האפקטים הפשוטים גם באופן גרפי, הנותן לכך ביטוי ברור בצורה ויזואלית (ראה תרשים מס' 6). באופן מובהק, ככל שהמשיב מאמין כי האדם עוזר יותר לאחרים (ציון חיובי יותר) הפרט חש אושר גדול יותר ולהיפך (זה ה-Main Effect). אך ניתן לזהות כי ההבדל בקרב קולקטיביסטים באופן מובהק קטן יותר, כלומר הפער ברמת האושר מובהק בין הרמות השונות באמונה כי האדם עוזר לאחרים לעומת עצמו. אך, יש לשים את הדגש כי בקרב אינדיבידואליסטים יש פער מהותי יותר בין רמת האושר הגבוהה

[$M_{\text{happinessIND@helping\_other}} = 8.25$] כאשר הם מאמינים כי יש לעזור לאחרים אל מול רמת האושר הפחותה [$M_{\text{happinessIND@helping\_self}} = 5.79$] כאשר הם מאמינים שהאדם עוזר לעצמו. ההבדל בין הקבוצות מובהק גם כן,

האינדיבידואליסטים המאמינים כי האדם עוזר קודם כל לעצמו, מצהירים על רמת אושר נמוכה יותר מהקולקטיביסטים המחזיקים באותה אמונה. בעוד, האינדיבידואליסטים המאמינים כי האדם עוזר לאחרים מצהירים על רמת אושר גבוהה בהרבה (גם מאלו המאמינים כי האדם עוזר לעצמו) מאשר הקולקטיביסטים המחזיקים באותה אמונה.

דיון ומסקנות

מחקר זה ניסה לעמוד על מספר קשרים בין רגשות ותחושות לבין רמת האושר של הנבדק (ובכלל רגשות חיוביים, אשר לפי הספרות אושר הוא רק אחד מתוך סך רגשות אלו), תוך בחינת גבולות והבדלים בין מצבים שונים וקבוצות אוכלוסייה שונות.

השערת המחקר הראשונה אוששה, נמצא כי תחושת הקרבה והזיקה החברתית של הפרט משפיעה על רמת הרגשות החיוביים שלו. ככל שהפרט הצהיר כי הוא חש בקרבה וזיקה חברתית חזקה יותר כך הוא מעריך את רמת הרגשות החיוביים שלו כגבוהה יותר. קשר זה מותן על-ידי התרבות אליה משתייך (אינדיבידואליסטית מול קולקטיביסטית), כך שבקרב אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות קולקטיביסטית רמת הרגשות החיוביים עלתה באופן משמעותי יותר כאשר תחושת הזיקה גבוהה יותר מאשר בקרב אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית. ויתרה מכך גם להיפך, אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות קולקטיביסטית הצהירו על רמת רגשות חיוביים פחותים כאשר הקרבה והזיקה החברתית נחו מבחינתם ברמה פחותה (באופן מהותי ומובהק יותר מאוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית).

השערת המחקר השנייה אוששה. תחושת האוטונומיה ותחושת המימוש העצמי יחד משפיעות על תחושת האושר, כאשר ניתן לזהות שוני והבדלים מובהקים בין אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות אינדיבידואליסטית מאשר בקרב אוכלוסייה בעלת מאפייני תרבות קולקטיביסטית. נראה כי ברב הקבוצה המאופיינת כ"קולקטיביסטיים" הגשמה עצמית מפחיתה את רמת האושר אך תחושת אוטונומיה דווקא מגדילה אותו משמעותית. ואילו בקרב הקבוצה המאופיינת כ"אינדיבידואליסטיים" שתי התחושות מגבירות במידת מה את תחושת האושר (מידה מתונה יחסית).

השערת המחקר השלישית לא אוששה. התוצאות במחקר לא יצאו מובהקות ($p > 0.05$), אך קיימת מגמה ברורה ($p < 0.1$) כי יש הבדל בין תרבותי ברמת האושר שהצהירו מי שפעל תחת תנאי העזרה לעצמו ומי שפעל תחת תנאי העזרה לקבוצת ייחוס קרובה (Ingroup). בקרב הנבדקים שהיו בתנאי קבוצת הייחוס הרחוקה (Outgroup) לא נמצאו הבדלים תרבותיים כלל, כלומר רמת האושר שהצהירו כמעט וזהה.

השערת המחקר הרביעית אוששה באופן חלקי. תחושת אושר הייתה גבוהה באופן מובהק בקרב שתי הקבוצות ככל שהפרט מאמין שהאדם עוזר יותר (נועד לעזור יותר) לאחרים מאשר לעצמו. אך היה הבדל מובהק ברמת האושר בין הקולקטיביסטים לאינדיבידואליסטים. רמת האושר של הקבוצה הבריטית (אינדיבידואליסטים) הייתה גבוהה בהרבה מזו של הקבוצה הפורטוגזית (קולקטיביסטים), ושונה ממנה באופן מובהק. כלומר, בקרב האוכלוסייה בעלת הנטייה לאינדיבידואליזם ניתן לזהות רמת אושר גדולה יותר כאשר יש בהם אמונה כי האדם עושה למען האחר מאשר אלו המאמינים כי האדם עושה לעצמו, ואלו אנשים מאושרים יותר.

ההשערות במחקר זה התבססו על רעיון הפער הבין-תרבותי; אינדיבידואליזם אל מול קולקטיביזם, ממד זה הוא אחד הממדים בסיסיים ביותר, והוא בוחן את המידה שבה אנשים בחברה משולבים לקבוצות. הממד זוהה ואופיין בכל החברות בעולם, כאשר ההבדלים בין החברות הראו כי קיים בו שוני תרבותי (Hofstede, 2011; Iyengar, Lepper and Ross, 1999; Riemer, Shavitt, Koo and Markus, 2014; Triandis, 2001).

בהסתמך על מחקרים קודמים אשר טענו כי מארג הרגשות והתחושות הנחוות על-ידי הפרט שונה בין התרבויות (לפי החלוקה אינדיבידואליזם-קולקטיביזם), וכי מרכיבים פסיכולוגיים בחוויה הסובייקטיבית של הפרט שונים על-פני ציר זה (Napier and Jost, 2008; Riemer, Shavitt, Koo and Markus, 2014). תוצאות מחקר זה מחזקות טענה זו. לדוגמה, הוכח כי לקולקטיביסטים יש נטייה להיקשר לסובבים אותם וקירבה זו היא חלק מהווייתם, אף נמצא כי הגדרת העצמי (Self) של הקולקטיביסטים מוטמע דרך ובאמצעות הסובבים אותם (Brewer and Gardner, 1996; Riemer, Shavitt, Koo and Markus, 2014). אם אבחנו זו מתיישב גם הממצא כי הקירבה משפיעה על רגש חיובי רק בקרב קולקטיביסטים. וכן, כי אוטונומיה ומימוש עצמי משפיעות באופן על רמת האושר בין אינדיבידואליסטים לקולקטיביסטים (ניסוי 1). גם בהקשר תרבותי רחב יותר כשנבדקה אוכלוסייה בריטית (המאופיינת כאינדיבידואליסטית) אל מול אוכלוסייה פורטוגלית (המאופיינת כקולקטיביסטית), ניכר ממצא ברור כי יש הבדל בין הקבוצות התרבותיות, וכי ההסכמה עם האמירה כי האדם עוזר לאחרים מעידה על קשר לרמת אושר מוגברת לעומת העזרה לעצמו. על-אף המגמה הכללית שמעידה שיש בעצם אמונה והסכמה עם היגד זה ניבוי כללי לאושר, בדומה לטענה לאוניברסליות ואחידות התופעה (Aknin et al., 2013), אך עדיין נצפו הבדלים מהותיים ומובהקים בין רמות האושר השונות לתרבויות השונות. כך שאינדיבידואליסטים מעידים על אושר גבוה יותר מאשר הקולקטיביסטים, ברמת ההסכמה הגבוהה בהיגד הנבדק (עזרה לאחר) – לעומת, רמת אושר נמוכה יותר מהקולקטיביסטים כאשר מדובר ברמת הסכמה נמוכה עם ההיגד (עזרה לעצמי), ניסוי 3.

התובנות הקיימות בספרות לגבי ההתנהגות כלפי קבוצת ייחוס קרובה / רחוקה והרגשות המתעוררים בעקבותיה שונות בין הקולקטיביסטים לבין אינדיבידואליסטים, ומבטאות הבדלים תרבותיים ברורים (Cialdini et al, 1997; Duclos & Barasch, 2014; Smith, 2015). נטען כי בקרב קולקטיביסטים תהיה העדפה לעזור לקבוצת הייחוס הקרובה (Ingroup) מתוך האמונה כי כך מקבל העזרה ישמח יותר ונוצרת העצמה של האושר האישי של מגיש העזרה, כאשר זה בתורו מגביר הנטייה עצמה לעזור (Small and Simonsohn, 2008). זאת במקביל לתופעה הפוכה בקרב האינדיבידואליסטים (Duclos & Barasch, 2014). בניסוי מס' 2, התוצאות לא הוכחו כמובהקות אך ניכרת מגמה שאינה מתיישבת עם טענות אלו ואף הפוכה להן, לגבי רמת האושר (לא נבדקה הנטייה להעדפת הגשת העזרה לקבוצות השונות).

תוצאות אלה מאירות ומדגישות את הבדלים תרבותיים בהתנהגות פרו-חברתית (prosocial) ואת ההשלכות הרגשיות של התנהגות זו, ומעידים בניגוד לנטען במחקרים רבים כי זו אינה תופעה אוניברסלית (למשל: Aknin et al., 2013; Aknin, Dunn, & Norton, 2012; Dunn, Aknin & Norton, 2008).

השלכות תוצאות המחקר:

תוצאות המחקר מצביעות על התפקיד של הגשמת הצרכים האישיים בהשפעת התנהגות פרו-חברתית על אושר. ככזה, המחקר מציע השלכות תיאורטיות להבנת המנגנונים שבאמצעותם השפעות התנהגות למען החברה והאחר, כמו גם השלכות מעשיות על דרכים לעידוד אנשים לעסוק בפעילות פרו-חברתית. עיקר השלכותיו של מחקר זה הוא לייעל את אפקטיביות הפנייה השיווקית של גופי המגזר השלישי, לקהל אותו מבקשים לגייס לפעילות חברתית מסוגים שונים. ההכרה בשוני בין המוטיבציות ודפוסי החשיבה התרבותיים (Cultural mindset) המעורבים בפעילות פרו-חברתית יסייעו בפיתוח התערבויות (Intervention) שיגבירו פעילות שכזו. הבנה זו יכולה לסייע לאנשי חינוך, למשל, ליצור אורה המניעה למתן עזרה. לדוגמא, בחברות קולקטיביסטיות פעילות פרו-חברתית אינה מובילה לאושר, ולכן, צריכים משווקים להבין כי לא ניתן להשתמש בתחושת אושר כמניע לפעולה, ויש להתמקד בתועלת אחרת (למשל: תחושת הקירבה). או לחילופין: דפוס חשיבה אינדיבידואליסטי מניע אנשים לפעילות חברתית באופן אחר מדפוס קולקטיביסטי, ויידרש הבדל בהצגת תחושות האוטונומיה והמימוש העצמי אותם חווה הפרט בעת נקיטת פעולה פרו-חברתית.

מגבלות המחקר ומחקרי המשך:

יש להעמיק ולחקור עוד בנושא, להרחיב את קהל הנשאלים, ולהיעזר במדגמים בינלאומיים בין-תרבותיים נוספים. כדאי להימנע בדרך זו מתפעול הסיווג התרבותי שגם את השימוש בו ניתן לבקר (על אף שהשימוש כאן היה בשיטת תפעול ידועה מוכרת מהימנה ומתוקפת). נושא מסגור השייכות החברתית (קבוצות ייחוס קרובות ורחוקות Ingroup\Outgroup) לא נמצא באופן מובהק במחקר זה, על-אף המגמה העיקרית שנצפתה. יש לחזור ולקיים מחקרים נוספים שיבטאו את השוני בהתייחסות התרבותית לקבוצות אלו ורמת האושר המוצהרת כתוצאה מהתנהגות פרו-חברתית. זאת כדי שאפשר יהיה לייעל ולמטב את עיצוב הפנייה וההנעה לפעולה תחת מסגור חברתי ברור מי היא הקבוצה לה נדרש לעזור (לדוגמא: יש לעודד בני נוער לתרום לבני נוער באפריקה במקום לאפריקנים באופן כללי); לחילופין עבור אלו הנוטים יותר לעזור מחוץ לקבוצת השייכות יש למסגר את נושא הפעילות באופן המרחיק מקבוצת השייכות (למשל: עידוד נשים לעזור לנשים אחרות לא יציין את היותן נשים כי אם קטגוריות כמו גיל או לאום).

מקורות

- Aknin, L. B., Barrington-Leigh, C. P., Dunn, E. W., Helliwell, J. F., Burns, J., Biswas-Diener, R., ... & Norton, M. I. (2013). Prosocial spending and well-being: Cross-cultural evidence for a psychological universal. *Journal of Personality and Social Psychology, 104*(4), 635.
- Aknin, L. B., Dunn, E. W., & Norton, M. I. (2012). Happiness runs in a circular motion: Evidence for a positive feedback loop between prosocial spending and happiness. *Journal of Happiness Studies, 13*, 347-355.
- Anik, L., Norton, M. I., & Ariely, D. (2014). Contingent match incentives increase donations. *Journal of Marketing Research, 51*(6), 790-801.
- Brewer, M. B., & Gardner, W. (1996). Who is this "We"? Levels of collective identity and self-representations. *Journal of personality and social psychology, 71*(1), 83.
- Chernev, A., & Blair, S. (2015). Doing Well by Doing Good: The Benevolent Halo of Corporate Social Responsibility. *Journal of Consumer Research, 41*(6), 1412-1425.
- Choi, I., Koo, M., & Choi, J. A. (2007). Individual differences in analytic versus holistic thinking. *Personality and Social Psychology Bulletin, 33*(5), 691-705.
- Cialdini, R. B., Brown, S. L., Lewis, B. P., Luce, C., & Neuberg, S. L. (1997). Reinterpreting the empathy–altruism relationship: When one into one equals oneness. *Journal of personality and social psychology, 73*(3), 481.
- Corral-Verdugo, V., Mireles-Acosta, J., Tapia-Fonllem, C., & Fraijo-Sing, B. (2011). Happiness as correlate of sustainable behavior: A study of pro-ecological, frugal, equitable and altruistic actions that promote subjective wellbeing. *Human Ecology Review, 18*(2), 95-104.
- Duclos, R., & Barasch, A. (2014). Prosocial behavior in intergroup relations: how donor self-construal and recipient group-membership shape generosity. *Journal of Consumer Research, 41*(1), 93-108.

- Dunn, E. W., Aknin, L. B., & Norton, M. I. (2008). Spending money on others promotes happiness. *Science*, *319*(5870), 1687-1688.
- Gardner, W. L., Gabriel, S., & Lee, A. Y. (1999). "I" value freedom, but "we" value relationships: Self-construal priming mirrors cultural differences in judgment. *Psychological Science*, *10*(4), 321-326.
- Griskevicius, V., Tybur, J. M., & Van den Bergh, B. (2010). Going green to be seen: status, reputation, and conspicuous conservation. *Journal of personality and social psychology*, *98*(3), 392.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online readings in psychology and culture*, *2*(1), 8.
- Iyengar, S. S., Lepper, M. R., & Ross, L. (1999). Independence from whom? Interdependence with whom? Cultural perspectives on ingroups versus outgroups. In D. A. Prentice & D. T. Miller (Eds.), *Cultural divides: Understanding and overcoming group conflict* (pp. 273-301). New York: Russell Sage.
- Kimmelmeier, M., Jambor, E. E., & Letner, J. (2006). Individualism and good works cultural variation in giving and volunteering across the United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, *37*(3), 327-344.
- Lee, A., Aaker, J. and Gardner, W. (2000), "The Pleasures and Pains of Distinct Self Construals: The Role of Interdependence in Regulatory Focus," *Journal of Personality & Social Psychology*, *78* (June), 1122-1134.
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than others? The role of cognitive and motivational processes in well-being. *American psychologist*, *56* (3), 239.
- Lyubomirsky, S., & Layous, K. (2013). How do simple positive activities increase well-being?. *Current Directions in Psychological Science*, *22*(1), 57-62.
- Lyubomirsky, S., & Lepper, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social indicators research*, *46*(2), 137-155.

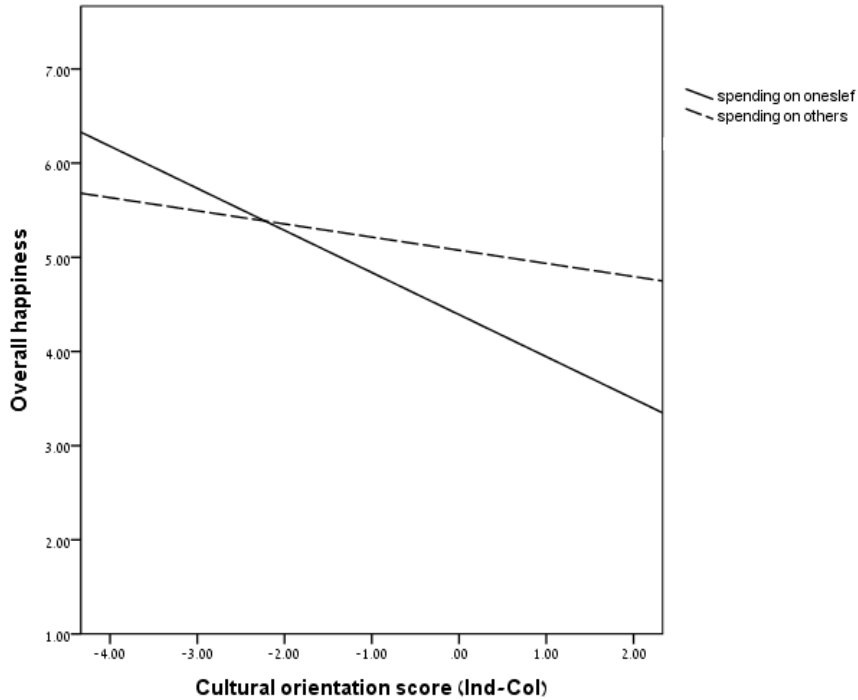
- Mesquita, B. (2001). Emotions in collectivist and individualist contexts. *Journal of personality and social psychology*, 80(1), 68.
- Murdock, G. P., & White, D. R. (1969). Standard cross-cultural sample. *Ethnology*, 8(4), 329-369.
- Napier, J. L., & Jost, J. T. (2008). Why are conservatives happier than liberals?. *Psychological Science*, 19(6), 565-572.
- Newman, G. E., Gorlin, M., & Dhar, R. (2014). When Going Green Backfires: How Firm Intentions Shape the Evaluation of Socially Beneficial Product Enhancements. *Journal of Consumer Research*, 41(3), 823-39.
- Oveis, C., Horberg, E. J., & Keltner, D. (2010). Compassion, pride, and social intuitions of self-other similarity. *Journal of personality and social psychology*, 98(4), 618.
- Riemer, H., Shavitt, S., Koo, M., & Markus, H. R. (2014). Preferences don't have to be personal: Expanding attitude theorizing with a cross-cultural perspective. *Psychological review*, 121(4), 619.
- Riemer, H., & Shavitt, S. (2011). Impression management in survey responding: Easier for collectivists or individualists?. *Journal of consumer psychology: the official journal of the Society for Consumer Psychology*, 21(2), 157.
- Ryan, T. (2012, January). Green Intentions: An Exploratory Study on Advertising and the Environmental Movement. In *American Academy of Advertising. Conference. Proceedings (Online)* (p. 179). American Academy of Advertising.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*, 25(1), 1-65.
- Small, D. A., & Simonsohn, U. (2008). Friends of victims: Personal experience and prosocial behavior. *Journal of Consumer Research*, 35(3), 532-542.
- Smith, P. B. (2015). To Lend Helping Hands In-Group Favoritism, Uncertainty Avoidance, and the National Frequency of Pro-Social Behaviors. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 0022022115585141

- Spiller, S. A., Fitzsimons, G. J., Lynch Jr, J. G., & McClelland, G. H. (2013). Spotlights, floodlights, and the magic number zero: Simple effects tests in moderated regression. *Journal of Marketing Research*, 50(2), 277-288.
- Strack, F., Schwarz, N., & Gschneidinger, E. (1985). Happiness and reminiscing: The role of time perspective, affect, and mode of thinking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(6), 1460.
- Stavrova, O., Schlösser, T., & Fetchenhauer, D. (2013). Are virtuous people happy all around the world? Civic virtue, antisocial punishment, and subjective well-being across cultures. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(7), 927-942.
- Triandis, H. C. (2001). Individualism-collectivism and personality. *Journal of personality*, 69(6), 907-924.
- Triandis, H. C., & Gelfand, M. J. (1998). Converging measurement of horizontal and vertical individualism and collectivism. *Journal of personality and social psychology*, 74(1), 118.
- Uchida, Y., Norasakkunkit, V., & Kitayama, S. (2004). Cultural constructions of happiness: Theory and empirical evidence. *Journal of happiness studies*, 5(3), 223-239.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: the PANAS scales. *Journal of personality and social psychology*, 54(6), 1063.
- Wubben, M. J., De Cremer, D., & van Dijk, E. (2012). Is pride a prosocial emotion? Interpersonal effects of authentic and hubristic pride. *Cognition & emotion*, 26(6), 1084-1097.

נספח א' - תרשימים

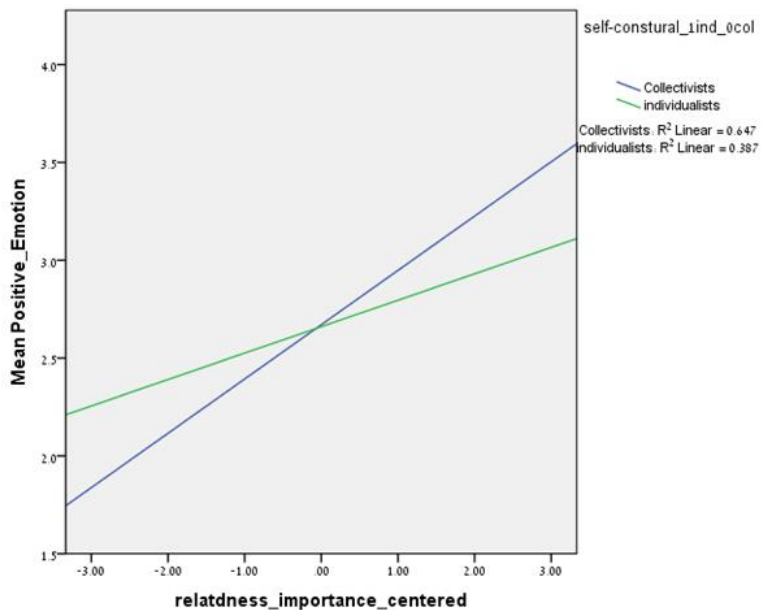
תרשים מס' 1

ציון מדד האושר הסובייקטיבי (SHS) כפונקציה של סוג הוצאה ואינדקס האוריינטציה התרבותית (ככל שהציון גבוה יותר באוריינטציה התרבותית הוא מעיד על מרכיב אינדיבידואליסטי דומיננטי יותר)

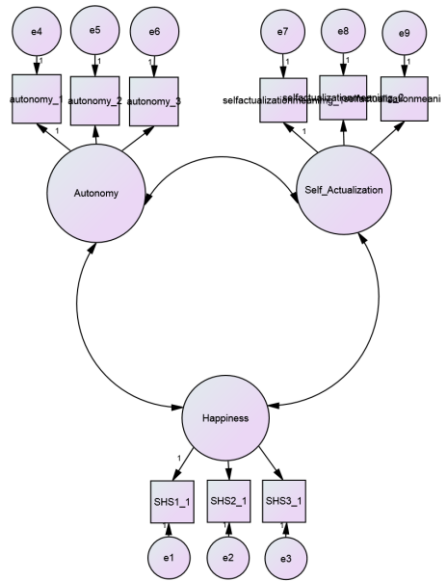

תרשים מס' 2

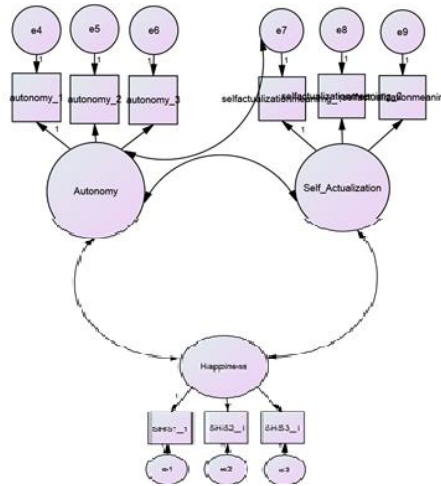
ציון מדד הרגשות החיוביים (Positive PANAS) כפונקציה של תחושת הקרבה (ציון חיובי תחושה קיימת, ציון שלילי העדרה של התחושה), בהפרדה בין-תרבותית קולטיביסטים לעומת אינדיבידואליסטים.

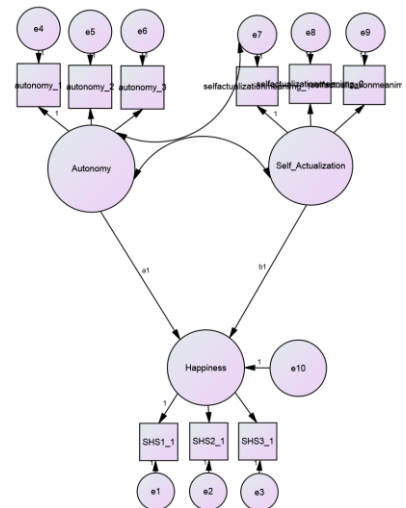
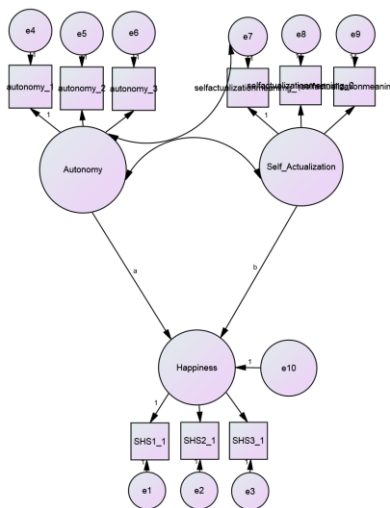
תרשים מס' א3 – מודל מדידה להשערה

תרשים מס' ב3 – מודל מדידה כולל תיקון לפי יישום MI

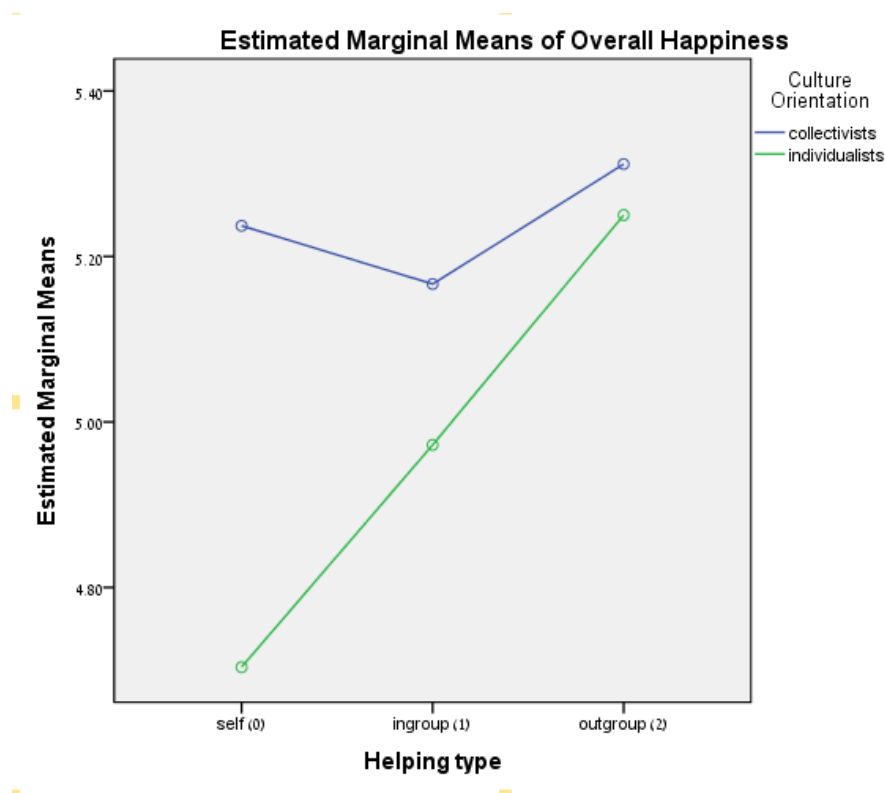

תרשים מס' ג3 – מודלים מבניים 1+2 (מקוננים)

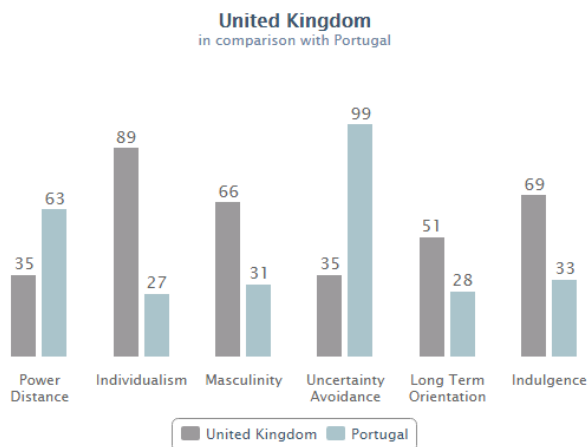

תרשים מס' 4 – ANOVA (משתנה תלוי - רמת האושר)

רמת האושר לפי החלוקה לתנאים (עזרה לקבוצת ה-Self vs. Ingroup vs. Outgroup) בהפרדה לפי הנטייה התרבותית אינדיבידואליסטים מול קולקטיביסטיים.

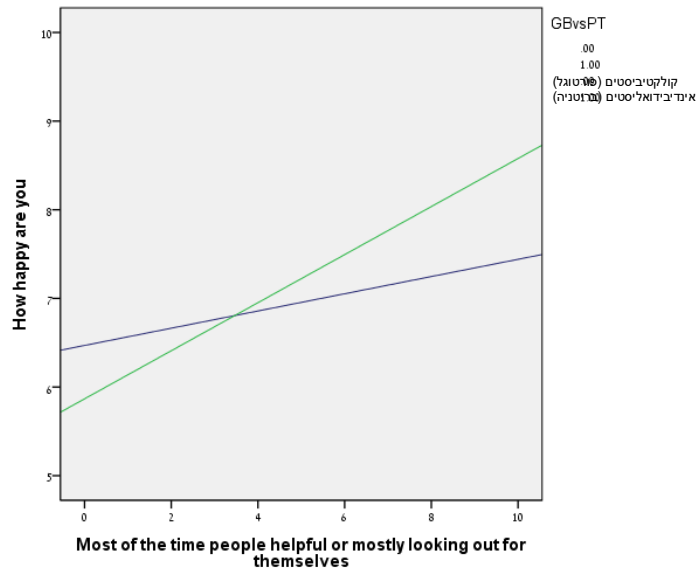
תרשים מס' 5 – השוואת הציונים של ממדי התרבות עפ"י Hofstede: בריטניה מול פורטוגל

נדלה מתוך: <https://geert-hofstede.com/united-kingdom.html> 1.9.2016

תרשים מס' 6

ציון מדד האושר כפונקציה של עמדת הפרט האם אנשים עוזרים לאחרים או לעצמם (ציון גבוה מעיד על עמדה כי האנשים עוזרים לאחרים, ציון נמוך עמדה כי האנשים עוזרים לעצמם), בהפרדה בין-תרבותית קולטביסטים לעומת אינדיבידואליסטים.

נספח ב' - טבלאות

טבלאות מס' 1 א'-ב' – טבלת רגרסיה היררכית לבחינת משתני קרבה ותרבות (IV) ורגשות חיוביים (DV)

Excluded Variables^a

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics			
					Tolerance	VIF	Minimum Tolerance	
1	relatedness_imp_cenXself_constual	-.210 ^b	-3.032	.003	-.172	.545	1.836	.544

a. Dependent Variable: Positive_Emotion

b. Predictors in the Model: (Constant), relatdness_importance_centered, self-constural_1ind_0col

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	2.036	3.581	2.695	.3987	305
Residual	-2.1815	2.2456	.0000	.7676	305
Std. Predicted Value	-1.652	2.223	.000	1.000	305
Std. Residual	-2.828	2.911	.000	.995	305

a. Dependent Variable: Positive_Emotion

טבלאות מס' 1 ג'-ד' – טבלאות ה-Coefficient ברגרסיה לבחינת האפקטים הפשוטים

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1 (Constant)	2.671	.063		42.492	.000
relatdness importance centered	.233	.028	.435	8.373	.000
self-constural_1ind_0col	.050	.090	.029	.552	.581
2 (Constant)	2.663	.062		42.916	.000
relatdness importance centered	.309	.037	.577	8.312	.000
self-constural_1ind_0col	.048	.089	.028	.540	.589
relatedness_imp_cenXself_constual	-.167	.055	-.210	-3.032	.003

a. Dependent Variable: Positive_Emotion

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1 (Constant)	2.720	.064		42.575	.000
relatdness importance centered	.233	.028	.435	8.373	.000
selfconstural_0ind_1col	-.050	.090	-.029	-.552	.581
2 (Constant)	2.711	.063		42.959	.000
relatdness importance centered	.142	.041	.265	3.479	.001
selfconstural_0ind_1col	-.048	.089	-.028	-.540	.589
relatedness_imp_cenXsulfconsrual_0ind	.167	.055	.230	3.032	.003

a. Dependent Variable: Positive_Emotion

טבלאות מס' 2 א'-ג' – מדדי טיב המודל

CMIN

Model	NPAR	CMIN	DF	P	CMIN/DF
Default model	21	60.987	24	.000	2.541
Saturated model	45	.000	0		
Independence model	9	748.361	36	.000	20.788

Baseline Comparisons

Model	NFI Delta1	RFI rho1	IFI Delta2	TLI rho2	CFI
Default model	.919	.878	.949	.922	.948
Saturated model	1.000		1.000		1.000
Independence model	.000	.000	.000	.000	.000

RMSEA

Model	RMSEA	LO 90	HI 90	PCLOSE
Default model	.100	.069	.132	.006
Independence model	.358	.336	.381	.000

טבלה מס' 2 ד' – הצעות שיפור המודל לפי MI

Modification Indices (Group number 1 - Default model)

Covariances: (Group number 1 - Default model)

	M.I.	Par Change
e3 <--> Autonomy	5.945	-.179
e7 <--> Self_Actualization	4.859	-.194
e7 <--> Autonomy	18.322	.424
e6 <--> e9	4.385	-.127
e6 <--> e7	12.968	.299
e4 <--> Self_Actualization	4.585	.168
e4 <--> e2	7.704	.156
e4 <--> e3	5.596	-.156

טבלאות מס' 2 ה'ז' – מדדי טיב המודל לאחר שיפורו ביישום MI

Model Fit Summary

CMIN

Model	NPAR	CMIN	DF	P	CMIN/DF
Default model	22	40.597	23	.053	1.765
Saturated model	45	.000	0		
Independence model	9	748.361	36	.000	20.788

Baseline Comparisons

Model	NFI Delta1	RFI rho1	IFI Delta2	TLI rho2	CFI
Default model	.946	.915	.976	.961	.975
Saturated model	1.000		1.000		1.000
Independence model	.000	.000	.000	.000	.000

RMSEA

Model	RMSEA	LO 90	HI 90	PCLOSE
Default model	.070	.032	.105	.163
Independence model	.358	.336	.381	.000

טבלאות מס' 2 ח' – מדדי טיב המודלים המקוננים

הפרש ה-df (דרגות החופש) בין המודלים : $46-44=2$
 הפרש ערכי ה- χ^2 בין המודלים : $50.798-48.525 = 2.273$
 לפי טבלת ערכי ה- χ^2 , בדקנו בהצטלבות של הפרש ה-df (דרגות החופש) שנמצא : 2 , אל מול $\alpha=0.95$.

CMIN

Model	NPAR	CMIN	DF	P	CMIN/DF
Default model	46	48.525	44	.296	1.103
Model Number 2	44	50.798	46	.290	1.104
Saturated model	90	.000	0		
Independence model	18	1516.181	72	.000	21.058

Baseline Comparisons

Model	NFI Delta1	RFI rho1	IFI Delta2	TLI rho2	CFI
Default model	.968	.948	.997	.995	.997
Model Number 2	.966	.948	.997	.995	.997
Saturated model	1.000		1.000		1.000
Independence model	.000	.000	.000	.000	.000

RMSEA

Model	RMSEA	LO 90	HI 90	PCLOSE
Default model	.018	.000	.044	.984
Model Number 2	.019	.000	.044	.986
Independence model	.257	.246	.269	.000

טבלאות מס' 2 'ט'-י' – טבלת המתאמים של מקדמי הרגרסיה

Regression Weights: (Group number 1 - Default model)

			Estimate	S.E.	C.R.	P	Label
happiness	<---	self_actualization _meaning	.189	.128	1.477	.140	b
happiness	<---	autonomy	.460	.729	.631	.528	a
SHS1_1	<---	happiness	.649	.055	11.814	***	
SHS2_1	<---	happiness	.839	.070	11.980	***	
sheldon_selfactualizationmeaning _becomingwhoireallyam	<---	self_actualization _meaning	1.000				
sheldon_selfactualizationmeaning _deeperpurposeinlife	<---	self_actualization _meaning	1.364	.142	9.593	***	
sheldon_selfactualizationmeaning _understandingmyplaceinuniverse	<---	self_actualization _meaning	1.274	.132	9.657	***	
SHS3_1	<---	happiness	1.000				

Regression Weights: (Group number 2 - Default model)

			Estimate	S.E.	C.R.	P	Label
happiness	<---	self_actualization _meaning	-.078	.123	-.636	.525	b1
happiness	<---	autonomy	2.825	12.8 19	.220	.826	a1
SHS1_1	<---	happiness	.642	.045	14.303	***	
SHS2_1	<---	happiness	.802	.058	13.913	***	
sheldon_selfactualizationmeanim g_becomingwhoireallyam	<---	self_actualization _meaning	1.000				
sheldon_selfactualizationmeanim g_deeperpurposeinlife	<---	self_actualization _meaning	1.253	.115	10.851	***	
sheldon_selfactualizationmeanim g_understandingmyplaceinuniver se	<---	self_actualization _meaning	1.235	.113	10.956	***	
SHS3_1	<---	happiness	1.000				

טבלה מס' 3 – טבלת מבחן T למדגמים בלתי-תלויים (הפרדה בין סוגי העזרה)

Independent Samples Test

CONoSelfInzOut		Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
			F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
										Lower	Upper
0	OverallHappiness	Equal variances assumed	.005	.942	1.780	52	.081	.63889	.35895	-.08140	1.35918
		Equal variances not assumed			1.833	11.769	.092	.63889	.34854	-.12218	1.39996
1	OverallHappiness	Equal variances assumed	.334	.565	1.914	56	.061	.54710	.28582	-.02547	1.11967
		Equal variances not assumed			1.931	17.395	.070	.54710	.28335	-.04968	1.14388
2	OverallHappiness	Equal variances assumed	.331	.567	.588	56	.559	.20290	.34520	-.48862	.89441
		Equal variances not assumed			.560	16.233	.583	.20290	.36216	-.56395	.96975

טבלאות מס' 4 א'-ב' – טבלת רגרסיה היררכית לבחינת משתני עמדה לגבי עזרה ותרבות (IV) ואושר (DV)

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.245 ^a	.060	.059	2.054	.060	112.003	2	3511	.000
2	.260 ^b	.068	.067	2.045	.008	29.274	1	3510	.000

a. Predictors: (Constant), Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered), GBvsPT

b. Predictors: (Constant), Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered), GBvsPT, pplhlpCenteredXculture

Excluded Variables^a

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics	
					Tolerance	
1	pplhlpCenteredXculture	.138 ^b	5.411	.000	.091	.411

a. Dependent Variable: How happy are you

b. Predictors in the Model: (Constant), Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered), GBvsPT

טבלאות מס' 4 ג'-ד' – טבלאות ה-Coefficient ברגרסיה לבחינת האפקטים הפשוטים

□

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	
	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	7.101	.061	116.081	.000	
	~~GBvsPT~~	.235	.079	.053	2.998	.003
	Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered)	.197	.016	.219	12.317	.000
2	(Constant)	6.978	.065	107.290	.000	
	~~GBvsPT~~	.307	.079	.070	3.873	.000
	Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered)	.097	.024	.108	3.994	.000
	~~pplhlpCenteredXculture~~	.174	.032	.138	5.411	.000

a. Dependent Variable: How happy are you

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	
	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	7.336	.045	164.433	.000	
	~~GB0vsPT1~~	-.235	.079	-.053	-2.998	.003
	Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered)	.197	.016	.219	12.317	.000
2	(Constant)	7.285	.045	160.328	.000	
	~~GB0vsPT1~~	-.307	.079	-.070	-3.873	.000
	Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves (centered)	.271	.021	.301	12.894	.000
	~~pplhlpCenteredXcultureNE~~	-.174	.032	-.126	-5.411	.000

a. Dependent Variable: How happy are you